

Jegyzetek a Petőfi-kiállításról

Költőt hódít meg ez a kiállítás. Furcsa ugyan, hogy legnagyobb költőnk fel fedezéséről, meghódításáról beszélünk, mégis azt kell mondanunk, hogy a Petőfi-múzeum a legismertebbnek mutatja be új vonásait — s ez új vonásokkal együtt már-már teljes, maradéktalan, szemmel felfogható, gondolatokban s képben egyaránt rögzíthető Petőfivel ajándékozott meg.

Régen is volt Petőfi-ház, összes művei rendelkezésre álltak, életrajza, ha részleteiben megiratlan, laikusoknak is hozzáférhető. De a régi Petőfi-ház olykor e nagy s példaszerű költői élet snekdótáival bíbelődött, Szaulrey Júlia kesztyűjéről tett finomkodó megállapításokat; és Petőfi meghamisítására is számos kísérlet történt. Centenáriumán így kiállított Babits fájdalmasan s szokatlan hévvel:

*Ki ünnepli ŐT ma, mikor a vágy, a gond
messze az Övétől, mint sástól
a vakond
avagy gyáván bújik,
s a bilincses ajak rab szavakat
hadar?
Csak a vak Megszokás, a süket
Hivatal
hozza koszorúit.*

Mégis, ismételjük, Petőfi életművét, ha a hivatalosság rágalmazta-hamisította, vagy igéivel szemben élt — ismerték, s tán gondozták is olykor.

Mit tud tehát egy kiállítás, bármily alapos, hozzáadni a képhez?

Nem csupán a mikrofilológiai adatokat. Nem csupán azt, hogy Petőfi halálhelyét évtizedes roppant kutatással megközelítőleg kiderítette, hogy vándorlásának legapróbb stációját is kirajzolta a térképen.

Ennek a kiállításnak technika és képzőművészet egyképpen segítségére siettek. Színes diapozitívek, pompás kézirat-fényképek, szobrok, Alexy Károly első Petőfi szobrától Ferenczy Béni remekéig mind ott sorakoznak s mellettük a tárlókban, ízlés, rendszeret és áhítat gyümölcseként a költő apróbb személyi tárgyai, szipkája, pipája, vagy Júlia kendője.

Az egyik falon, Orlay-Petrich Soma festménye, Petőfi Mezőberényben. S aiatta, a karszék, melyben a költő ült, melyet a festő ábrázol. A megélevenedő élet benyomását kelti mindez, mintha a képről a karszékbe a képzelet egy villanása alatt maga a költő szállna le.

És mégsem ez teszi, hogy új Petőfivel, más Petőfivel ismerkedhetünk. Nem a kendők, nem a szobrok, nem a templomi elrendezés, az ereklyék sora, a költő kézvonásainak gyűjteménye, a színlap, melyről megtudjuk, hogy a Szökött katonában játszott. Hanem az, ahogy a személyi tárgyak, életrajzot ábrázoló táblák, kéziratok és ereklyék karképbe és időbe ágyazódnak. Ennek a karképnek Arany éppúgy szereplője, mint Bem, egy régi mordály éppúgy, mint az egykori kulacs, a mai szobrász műve éppúgy, mint 1919 Petőfi

kultuszát idéző táblók és tárlók.

A kiállításnak ez is lehetne a címe: *Petőfi, idők sodrában*. Nemcsak a maga kora rendeződik itt köré, hanem az utókor is: lépteit száztfz esztendő során követhetjük. A magányos óriás képe eltűnik e néhány teremben, helyette: a nép fia a nemzetévé nő, az emberiségévé. A francia, a román, az angol Petőfi is ott a tárlaton, méghozzá az első termek egyikében, a róla szóló mai tanulmányok körében — a mából indulunk vissza Petőfihez, majd vissza, Petőfitől máig. *S ez a Petőfi épp ezzel az úttal gazdagabb, az utókorával, eszméi megvalósulásának történetével*. Petőfi, az egykori környezetben — és örökségével együtt — nagyobb és teljesebb, mint valaha. Az

új Petőfi, akit a kiállítás mutat be, már-már maga a nemzeti irodalom és nemzeti történet, harcba hívó erő.

Az érdem a rendezőké, az új múzeológiáé. Az a képes irodalom-történet, melyet a Petőfi Múzeum írt e néhány teremben: kutatóknak éppúgy szemnyitó, mint diáknak, tanítványnak. Amit elemzés még nem tudott talán hiteles erővel elemezni, azt a látvány bizonyítja. Amit talán a fogalmak nyelvén még nem sikerült kifejezni, megragadni — Petőfit a korokban, Petőfit a kortársai között: azt e kiállítás sokat sejtető erővel villantja fel.

A legtöbb, amit a kiállításról mondhatunk: ihlető, serkentő, művészi munka. A tudomány alázata hívta életre. (ungvári)